

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL OF HAND – WOVEN SILK CAREER GROUP IN LOEI

Received: May 29, 2017

Revised: June 27, 2017

Accepted: June 28, 2017

วิรัตน์ ทรงทวีสิน^{1*} และทักษ์ อุดมรัตน์²
Virat Songtaveesin^{1*} and Thak Udomrat²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Songtaveesin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย 2) สร้างรูปแบบการจัดการความรู้ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ วิธีดำเนินการวิจัยในด้าน การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการความรู้ ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าทอมือ จำนวน 11 คน การร่างรูปแบบการจัดการความรู้ จากข้อมูลในตอนแรกบูรณาการกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการจัดการความรู้ของ Marquardt 6 ขั้นตอน และแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Nonaka and Takeuchi จำนวน 4 ขั้นตอน ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า สภาพและปัญหาการจัดการความรู้สรุปเป็น 8 ด้าน คือ 1) การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การวิเคราะห์และสกัดความรู้ 6) การถ่ายโอนและเผยแพร่ 7) ประยุกต์และทำความรู้ให้ถูกต้อง 8) ปัจจัยแวดล้อม(ภายในและภายนอก) รูปแบบการจัดการความรู้ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ 28 กิจกรรมผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ มีความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดั้มาก

คำสำคัญ: รูปแบบ การจัดการความรู้ กลุ่มอาชีพผ้าทอมือ

Abstract

The objectives for this research were 1) to study on the situation and problems of knowledge management of the hand woven group in Loei province, 2) to create knowledge management model, and 3) to assess the knowledge management model. The research method for situation and problems of knowledge management. The information from interviews with 11 hand – woven experts. Research investigation by Connoisseurship for drafting management model and knowledge management model assessment. Data were analyzed by means of average ($\bar{X}$) and standard deviation. The result were showed that; 1) create knowledge management model, and 2) assess the knowledge management model. The research were found that the condition and problems of knowledge management are summarized into 8 aspects; 1) knowledge database creation, 2) knowledge discovery, 3) knowledge creation, 4) knowledge storage, 5) knowledge analysis, 6) publicize and transfer, 7) correct and applied knowledge, and 8) external and internal environment. Knowledge management model consist of 9 elements and 28 activities. The results of knowledge assess management model are found that knowledge model is useful and possibility to apply in a high level.

Keywords: Model, Knowledge Management, Hand Woven Group

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นต่อภัยจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ในมิติการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่สังคมไทยต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคต พร้อมทั้งเป็นการเสริมสร้างรากฐานของประเทศในด้านต่างๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับชุมชนได้เข้าถึงแหล่งทรัพยากรและได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง โดยอาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่กระจายอยู่ตามชุมชนทั่วไปของประเทศ เน้นการผลิตที่อาศัยภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกลุ่มอาชีพ สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากแนวคิดของ Mchombu, et al. (2004, p. 108) การสร้างทักษะความรู้ ประกอบด้วย 1) ต้องสามารถแยกแยะสาเหตุของปัญหาให้ได้ 2) ต้องรู้ที่มาของปัญหา แล้วสร้างยุทธศาสตร์ความรู้ 3) มีโครงสร้างสิ่งจูงใจเพื่อสนับสนุนกระบวนการสร้างความรู้ จึงจะส่งเสริมการผลิตที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้โดยการส่งเสริมให้มี

การรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพขึ้นภายในชุมชน โดยการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มความเชี่ยวชาญ ทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการสร้างความเข้มแข็งในด้านการผลิตสินค้าและการจัดการความรู้ภายในกลุ่มอาชีพและชุมชน บนฐานความรู้เดิมต่อยอดให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ เพื่อสร้างผลผลิตให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของลูกค้าและตลาด จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาความยากจนและมีการกระจายรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาความยากจนและทำให้คนในชุมชนมีงานทำ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016)

ในอดีตจังหวัดเลยมีการปลูกฝ้ายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศของจังหวัดเลย มีความเหมาะสมในการปลูกฝ้าย ซึ่งฝ้ายเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าฝ้าย และด้วยความสำคัญของฝ้ายที่มีต่อประชากรในพื้นที่จังหวัดเลย ได้สะท้อนออกมาในเชิงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมเห็นได้อย่างชัดเจนในงานประจำปีของจังหวัด คือ “งานดอกฝ้ายบาน” ที่ได้มีการจัดต่อเนื่องมาทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์จะเป็นช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวฝ้าย จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่การปลูกฝ้ายมากที่สุด (Rawdruan, 2004, p. 50)

การทอผ้าด้วยมือของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย เป็นอาชีพดั้งเดิมของชุมชนและเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง จากข้อมูลที่ได้ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย พบว่า ในจังหวัดเลยมีกลุ่มผ้าทอมือทั้งหมดที่ได้ขึ้นทะเบียนเอาไว้ 77 กลุ่ม แต่จากการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในปี 2557 มีเพียง 7 กลุ่มที่ได้รับการคัดสรรผลิตภัณฑ์ให้ได้รับระดับ 4 ดาว และ 3 ดาว ซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 11) ที่ประสบความสำเร็จผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาจาก Best Practice ผู้ประสบความสำเร็จว่ามีปัจจัยหลักคือเรื่องใดบ้างเพื่อจะได้นำไปช่วยกลุ่มอาชีพผ้าทอมือซึ่งส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จคือร้อยละ 89 ที่เหลือของจังหวัดเลย (Boonbawornratanakul, et al. 2014) นอกจากนี้แล้ว ปัญหาของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือที่สำคัญคือ ปัญหาการขาดผู้สืบทอดการทอผ้าด้วยมือเป็นอันดับแรกรองลงมาคือปัญหาราคาวัตถุดิบที่มีราคาแพง ปัญหาการขาดความรู้ในการตัดเย็บที่เมื่อทอผ้าเสร็จแล้วจะต้องรอผู้มาซื้อ เพื่อนำไปตัดใส่เองทำให้เป็นการยากที่จะจำหน่าย ปัญหาการขาดเทคโนโลยีในการผลิตมาช่วยเพิ่มการผลิตและการออกแบบ และประการสุดท้ายทางกลุ่มอาชีพยังไม่มีความรู้ทางการตลาดเพียงพอที่จะออกแบบลายผ้าให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้ซื้อและเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอมือจำเป็นที่ กลุ่มอาชีพผ้าทอมือต้องมีความรู้ที่จะนำเอาความรู้ที่มีอยู่รอบตัวมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับองค์ความรู้เดิมที่กลุ่มมีอยู่แล้วต่อยอดเพิ่มเติม (Panich, 2008, p. 1) นำผลที่พบจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมาวิเคราะห์และสรุปเป็นรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อมาช่วยแก้ปัญหาของ 70 กลุ่มที่เหลือได้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และองค์ประกอบของการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย
2. เพื่อสร้าง และตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย
3. เพื่อประเมิน ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และองค์ประกอบของการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 2 ข้อย่อย ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย 2) ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ

ขั้นตอนที่ 1.1 ศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอมือ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีคุณสมบัติด้านการจัดการความรู้ด้านผ้าทอมือมากกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน คือ ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทั้ง 4 อำเภอ คือ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอโคกสูง อำเภอโนนสูง และอำเภอท่าลี่

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอมือมากกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากกลุ่มอาชีพผ้าทอมือทั้ง 4 อำเภอ คือ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอโคกสูง อำเภอโนนสูง และอำเภอท่าลี่ จำนวน 4 คน

ขั้นตอนที่ 1.2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอมือ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) มีคุณสมบัติด้านการจัดการความรู้ผ้าทอมือมากกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ โดยเลือกการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) มีคุณสมบัติด้านการจัดการความรู้มากกว่า 5 ปีจำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 2 ข้อย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 ยกร่างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย โดยนำผลข้อมูลการวิจัยจากขั้นที่ 1 มายกร่างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ โดยการสังเคราะห์ความรู้ในเรื่องการจัดการความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ และบูรณาการกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการจัดการความรู้ของ Marquardt (2002) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การแสวงหาความรู้ (Knowledge acquisition) การสร้างความรู้ (Knowledge creation) การจัดเก็บความรู้ (Knowledge storage) การวิเคราะห์และสกัดความรู้ (Knowledge analysis and data mining) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ (Knowledge transfer and dissemination) การประยุกต์และการทำให้ข้อมูลความรู้ถูกต้องตรงกับงาน (Knowledge application and validation) และกรอบแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ของ Nonaka and Takeuchi (1995) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ผ่านการแบ่งปันประสบการณ์ โดยบุคคลสามารถรับความรู้ได้จากการสังเกต ลอกเลียนแบบ หรือลงมือปฏิบัติ ความรู้ถูกทำให้ชัดเจนโดยการเปรียบเทียบ ใช้ตัวอย่าง หรือตั้งสมมติฐาน เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงความรู้ให้ชัดเจน ทำให้เกิดความคิดต่างๆ เป็นระบบจนกลายเป็นความรู้ จะรวมกันกลับไปเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลนั้นอีกและกลายเป็นทรัพย์สินที่แตะต้องไม่ได้ และสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ ในส่วนทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้นได้มาจากข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มให้นามาไว้ในรูปแบบการจัดการความรู้ด้วย ดังนั้น จึงทำให้รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลยมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์และสกัดความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ การประยุกต์และทำให้ตรงกับลักษณะของงาน ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 28 กิจกรรมการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย โดยการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและทางด้านการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ จำนวน 7 คน

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 2 แหล่ง คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าทอมือ โดยการเลือกแบบเจาะจง มีประสบการณ์ด้านผ้าทอมือมากกว่า 10 ปี จำนวน 6 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ โดยการเลือกแบบเจาะจง มีประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้มากกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบเพื่อความเหมาะสม (Kaewmamee, et al., 2017, pp. 171 – 183)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งข้อมูล ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ประธาน รองประธานกลุ่ม และสมาชิกผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ด้านผ้าทอมือ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ร่างรูปแบบการจัดการความรู้
2. ประเด็นการสัมมนา เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ
3. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบ ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
2. ประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากประเด็นการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) แล้วพรรณนาเป็นความเรียง (Chantavanich, 2013, pp. 131 – 133)

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ของรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย ใช้แบบวัดประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรูปแบบ

มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 (Buosonte, 2007, p. 71) แสดงว่า รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย มีความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อการจัดการความรู้ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และองค์ประกอบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย แบ่งเป็น 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และองค์ประกอบของการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย พบว่า ประธานและรองประธานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทอผ้า พร้อมทั้งมีองค์ความรู้ด้านผ้าทอมือที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และจากความรู้ ความสามารถที่ได้สั่งสมประสบการณ์ของตนเอง ทั้ง 4 กลุ่มอาชีพได้ดำเนินการในลักษณะกิจการในยามว่างจากการทำนา ทำไร่แล้วมารวมกลุ่มกันทอผ้า ในระยะแรกๆ จะเป็นทอเพื่อเอาไว้ใช้ในครอบครัวเท่านั้น แต่ต่อมาจำนวนผ้าที่ทอเริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงได้มีการประชุมปรึกษากันเพื่อที่จะนำผ้าที่มีจำนวนมากออกจำหน่าย โดยแต่ละกลุ่มจะดำเนินการในลักษณะกิจการภายในครอบครัว หลังจากนั้นได้เริ่มพัฒนาการทอผ้าให้มีความหลากหลาย เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มรายได้ของกลุ่ม ซึ่งต่อมาได้มีการรวมกลุ่มเป็นสมาชิกทั้งในลักษณะของกลุ่มแม่บ้านและวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีจำนวนสมาชิกเพียงพอในการทอผ้าและความต้องการของผู้ซื้อ รวมถึงการที่จะได้รับสิทธิประโยชน์และการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการตามนโยบายของภาครัฐ รวมถึงในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มการผลิตและการตลาด รวมไปถึงงบประมาณที่จะมาสนับสนุนในการประกอบอาชีพของกลุ่มผ้าทอมือ แรงงานที่ทอผ้าส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกันและชุมชนใกล้เคียงซึ่งกลุ่มอาชีพผ้าทอมือทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน โดยกลุ่มอาชีพผ้าทอมือทั้ง 4 กลุ่มได้มีการจ่ายค่าจ้างและเมื่อถึงสิ้นปีก็จะมีกำไรเงินปันผลกับสมาชิกทุกคนอย่างต่อเนื่อง ถึงอย่างนั้นก็ตามกลุ่มอาชีพผ้าทอมือทั้ง 4 กลุ่มก็เป็นเพียงผู้ประกอบการขนาดเล็กและมีกำลังการผลิตการใช้แรงงาน จำนวนไม่เกิน 10 – 20 คนเท่านั้น ซึ่งทั้ง 4 กลุ่มยังขาดความรู้ในหลายเรื่อง เช่น ปัญหาการขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย ขาดความรู้ด้านการตลาด บรรลุภัณฑ์ การสืบทอดความรู้ด้านการทอผ้า คุณภาพการทอยังต้องมีการพัฒนาจากศึกษาด้านการจัดการความรู้ของทั้ง 4 กลุ่มอาชีพผ้าทอมือ พบว่า มีองค์ประกอบด้านการจัดการความรู้อยู่ 8 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ความรู้และการจัดทำฐานข้อมูลความรู้ ในด้านการทอผ้าทั้ง 4 กลุ่มมีองค์ความรู้ ส่วนการจัดทำฐานข้อมูลความรู้ 2 กลุ่มจัดทำไว้ในรูปเอกสารและคอมพิวเตอร์แต่ไม่ครบถ้วน ส่วนอีก 2 กลุ่มไม่ได้จัดทำ

2. การแสวงหาความรู้ มีการแสวงหาความรู้ จากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การทดลองทำ การอบรม การประชุมร่วมกัน การสัมมนา

3. การสร้างความรู้ ด้วยการสอบถาม ปรึกษากันภายในกลุ่ม จากการร่วมสนทนากับสมาชิกนอกกลุ่มอาชีพ

4. การจัดเก็บความรู้ มีการจัดเก็บไว้ในรูปเอกสาร 3 กลุ่ม ส่วนอีก 1 กลุ่มไม่ได้จัดเก็บ

5. การวิเคราะห์และสกัดความรู้ มีด้วยการสนทนาระหว่างสมาชิก การอบรม สัมมนา

6. การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ มีการประชุม การสอนงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และกับสมาชิกกลุ่มอื่น

7. การประยุกต์และการทำให้ข้อมูลความรู้ถูกต้องตรงกับลักษณะของงาน มีการนำความรู้ของสมาชิกแต่ละคนมาสร้างสรรค์เป็นลายผ้าแบบใหม่

8. ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ทั้งภายในและภายนอก ทางกลุ่มได้รับผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อม ทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ส่วนทางด้านนโยบายของภาครัฐได้รับผลกระทบบ้างแต่ไม่มากนัก ส่วนผลกระทบทางด้านเทคโนโลยีไม่ได้รับผลกระทบ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูลความรู้มีกิจกรรมการจัดการความรู้สรุปได้ดังนี้ ให้สร้างระบบฐานข้อมูลโดยใช้ Computer เก็บข้อมูลความรู้ พร้อมทั้งจัดสร้างโปรแกรมเฉพาะของกลุ่มผ้า พร้อมทั้งให้ถ่ายคลิบ VDO เก็บไว้ทุกครั้งที่มีการประชุม และให้ปรับปรุงฐานข้อมูลความรู้ปีละ 3 ครั้ง เพื่อให้ฐานข้อมูลความรู้มีความทันสมัยและสามารถนำไปใช้ได้

องค์ประกอบที่ 2 และ 3 กิจกรรมการจัดการความรู้ ให้สมาชิกประชุมเดือนละ 2 ครั้ง และจัดให้มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงาน จัดหา Computer และ Internet พร้อมทั้งจัดให้สมาชิกไปอบรม และศึกษาดูงานนอกสถานที่

องค์ประกอบที่ 4, 5, 6 กิจกรรมการจัดการความรู้ ให้สมาชิกคนหนึ่งรับผิดชอบบันทึกข้อมูล บันทึกเทป ถ่ายคลิบ VDO เก็บไว้ทุกครั้ง จัดให้สมาชิกประชุมเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยการนำข้อมูลมาสังเคราะห์เนื้อหา

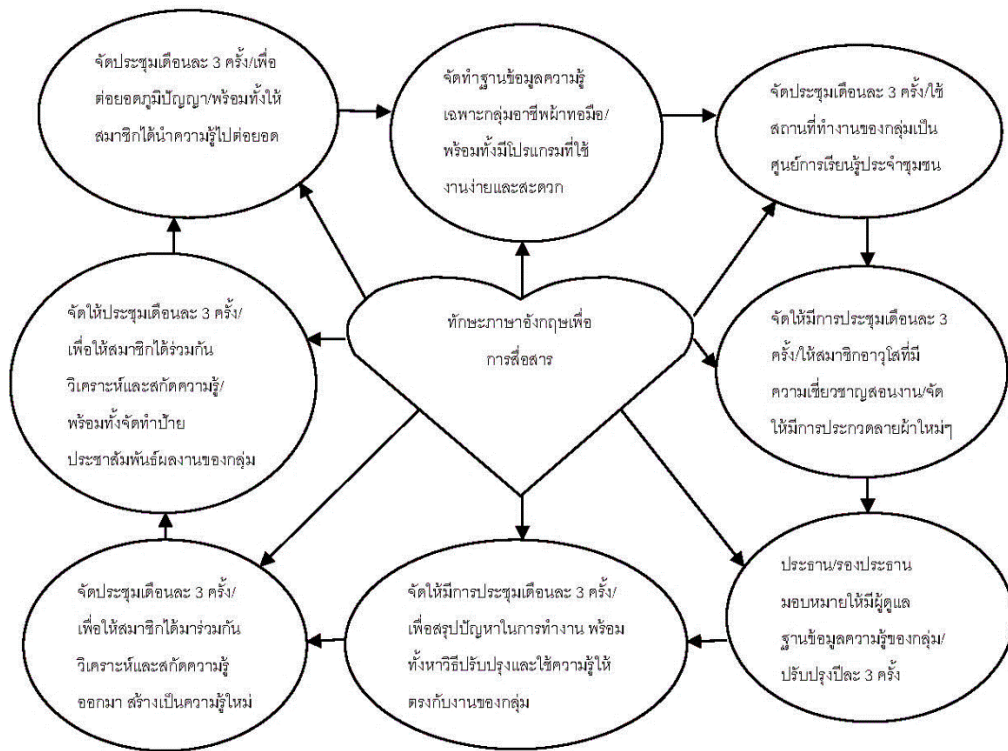
องค์ประกอบที่ 7 การประยุกต์และทำความรู้ให้ถูกต้องกับงาน สมาชิกทั้ง 4 กลุ่มและนำประสบการณ์ที่ตนเองได้รับรู้มาถ่ายทอดให้กับเพื่อนสมาชิกอีกทอดหนึ่ง แต่รูปแบบการถ่ายทอดยังไม่เป็นรูปแบบการจัดการความรู้ตามหลักวิชาการ ทางกลุ่มใช้การประยุกต์ความรู้ที่ยังไม่มีแบบแผนเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 8 ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ กิจกรรมการจัดการความรู้ที่กลุ่มทำอยู่แล้ว มีการประชุมทุก 15 วัน เป็นชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของกลุ่ม จากการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ต้องให้มีการจัดประชุมเพราะจะเป็นทางไป สมาชิกไม่กล้าที่จะบอกประธาน/รองประธาน จนเกิดเป็นความอึดอัดใจนำไปสู่การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนวัฒนธรรมของทั้ง 4 กลุ่มเป็นไปในแบบเครือญาติ เช่น นำเอาสมาชิกที่ขาดความรู้มาเป็นรองประธานกลุ่มทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งเกิดความไม่พอใจ และในส่วนของนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนให้มีการไปฝึกอบรมในบางโอกาส ที่มีค่าตอบแทนให้ด้วยยังเป็นการสร้างปัญหาความแตกแยกภายในกลุ่ม ด้วยการแย่งกันไปอบรมในส่วนที่มีผลประโยชน์เท่านั้น ส่วนการอบรมที่ให้ความรู้ที่แท้จริงและยั่งยืนกลับไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การวิเคราะห์และสกัดความรู้ 6) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้

7) การประยุกต์และทำความเข้าใจให้ตรงกับลักษณะของงาน 8) ปักจี้แวลด้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการจัดการความรู้ 9) ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ และ 28 กิจกรรมการจัดการความรู้

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ได้แก่ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นักวิชาการด้านการจัดการความรู้ และผู้มีประสบการณ์ พร้อมทั้งมีความเชี่ยวชาญด้านผ้าทอมือเห็นว่าการนำรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย มีความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลยที่ผ่านการประเมิน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย มี 9 องค์ประกอบ และ 28 กิจกรรมการจัดการความรู้บ่งชี้ สอดคล้องกับ Charoensethamaha (2010) ที่สรุปผลการวิจัยได้ 8 องค์ประกอบ 20 กิจกรรมการจัดการความรู้

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย โดยการใช้แบบสอบถามประเมิน ประชุมพิจารณา และประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย ในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าทอมือ ด้านการจัดการความรู้ ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความเห็นว่า การนำรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลยไปใช้มีความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย ที่พัฒนาขึ้นมีผลการประเมินน่าเชื่อถือได้ ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการการจัดการความรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าทอมือ และผู้ปฏิบัติ ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ ตามข้อค้นพบในแต่ละขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษภาพและปัญหาการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ

ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ การประยุกต์และทำความรู้ให้ถูกต้องตรงกับลักษณะงาน ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ สามารถอภิปรายในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

- 1) การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ จำเป็นและสำคัญ สำหรับกลุ่มอาชีพผ้าทอมือที่ต้องการค้นคว้าหาความรู้จากภูมิปัญญา เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าในห่วงโซ่ ซึ่งสอดคล้องกับ Panich (2008, p. 1) ที่กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรมต้องอาศัยความรู้เป็นฐานคนหรือกลุ่มอาชีพที่ไม่มีความรู้จะสร้างนวัตกรรม (Innovation) ได้ลำบาก 3) การสร้างความรู้ กลุ่มอาชีพผ้าทอมือ มีการสร้างความรู้ด้วยการจับคู่ที่เลี้ยงตรงกับการสร้างความรู้ (เครือข่ายแม่บ้านไทย) ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเพื่อนสมาชิกสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Saikietiwat & Yuangsoi, 2017, p. 220) ที่พบว่า การเรียนรู้ทำให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และขีดความสามารถ 4) การจัดเก็บความรู้ของกลุ่ม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต้องการให้มีผู้รับผิดชอบจัดเก็บ ข้อมูลความรู้ไว้ในรูปเอกสาร คลิป VDO เทปบันทึกเสียง พร้อมกับให้ปรับปรุงฐานข้อมูลความรู้ ปีละ 4 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ว่า ให้ดำเนินการสำรวจระบบการจัดการความรู้ที่มีอยู่แล้วในกลุ่ม เช่น IT เพื่อต่อยอด โดยไม่ต้องเสียเวลาสร้างขึ้นมาใหม่ (Vicharn, 2007, p. 150) การที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลความรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ 5) การวิเคราะห์และสกัดความรู้ ให้ประชุมเดือนละ 3 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มสมาชิก ด้วยการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์และสกัดความรู้ออกมาเป็นบทเรียน เกิดเป็นความรู้ใหม่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Katkarn, et al. (2017, p. 85) ที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้สูง 6) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันให้จัดประชุมเดือนละ 3 ครั้ง เพื่อให้สมาชิกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยการสร้างวิเคราะห์ สังเคราะห์ พร้อมกับ

สกัดความรู้ และถ่ายโอนความรู้กับผู้ที่สนใจ ในส่วนการทำปายประชาสัมพันธ์ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดทำเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานของกลุ่ม ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าเข้ามาหาซื้อผลิตภัณฑ์ 7) การประยุกต์และทำความรู้ให้ตรงกับลักษณะงาน ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่า การจัดให้มีการประชุม 2 ครั้งต่อเดือนนั้นน้อยเกินไป จะไม่ทันกับการแก้ปัญหา จึงเสนอให้มีการจัดประชุมเดือนละ 3 ครั้ง เพื่อให้ทันกับการแก้ปัญหา ในส่วนของการสนับสนุนให้สมาชิกได้มีการนำความรู้ใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะเป็นการต่อยอดภูมิปัญญา 8) ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ ด้านปัจจัยภายใน ให้ประธาน/รองประธาน ชี้แจงให้สมาชิกได้รับรู้เหตุการณ์สภาวะเศรษฐกิจ พร้อมกับนโยบายของกลุ่มให้สมาชิกได้รับรู้ กลุ่มอาชีพผ้าทอมือ จัดเป็นกลุ่ม OTOP ที่มีความต้องการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของตนเอง ในส่วนปัจจัยภายนอกนั้น ที่ผ่านมามีหน่วยงานจากภายนอกเข้ามา ส่งเสริมความรู้เป็นบางครั้งขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง นโยบายของกลุ่มเองได้พยายามปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดจากภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนในปัจจุบัน โดยสมาชิกของกลุ่มได้มาร่วมกันคิดค้นหาหลายผ้าแบบใหม่ที่นำเอาเอกลักษณ์ เฉพาะท้องถิ่นมาใส่ไว้ในลายผ้า เช่น ผ้าทอมือลายหน้ากากผีตาโขน ของอำเภอด่านซ้าย การทอแล้วสอดด้นเงินหรือด้นทองเป็นการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าตนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งทั้ง 4 กลุ่มอาชีพผ้าทอมือมีการจัดการความรู้ใน 8 องค์ประกอบที่ยังไม่ครบถ้วนคือในบางกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบ เช่น ในด้านการตลาด บางกลุ่มจัดเก็บ และในบางกลุ่มก็ไม่ได้มีการจัดเก็บไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบเอกสารหรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย

รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ และ 28 กิจกรรมการจัดการความรู้ มีดังนี้ 1) การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ สร้างระบบฐานข้อมูล โดยใช้ Computer เก็บข้อมูล และเอกสาร เทปบันทึกเสียง คลิป VDO ปรับปรุงฐานข้อมูลปีละ 3 ครั้ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะทั่วโลก (Global) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม โลกยุคศตวรรษที่ 21 จะเป็นสังคมแบบใหม่เป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) หรือสังคมเศรษฐกิจที่ใช้ฐานความรู้เป็นสำคัญกลุ่มอาชีพผ้าทอมือต้องปรับตัวเข้ากับสภาพ (Wicheanpunya, 2004, pp. 11 -12) 2) การแสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้สมาชิกค้นคว้าความรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ จัดให้มีเอกสาร คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตให้สมาชิกได้ศึกษาหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ โดยการจัดประชุมเดือนละ 3 ครั้ง เพื่อให้สมาชิกได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์และสกัดความรู้ (Wicheanpunya, 2004, p. 28) โดยให้จับคู่ที่เลี้ยงสอนงานอย่างเสรี เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สมาชิกสนใจด้วยการจัดการความรู้ที่เข้าใจอย่างลึกซึ้งด้วยประสบการณ์ของตนเอง 4) การจัดเก็บความรู้ ด้วยการให้สมาชิกคนหนึ่งบันทึกข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ถ่ายคลิป VDO บันทึกภาพ และบันทึกเสียงพร้อมทั้งปรับปรุงการจัดเก็บความรู้ปีละ 3 ครั้ง เป็นมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทุนมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถที่ทำให้กระบวนการ ผลิตภัณฑ์และบริการเป็นจริง (Vicharn, 2007, p. 137) 5) การวิเคราะห์และสกัดความรู้ สมาชิกมาร่วมกันประชุมเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อสรุปปัญหาพร้อมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และปรับใช้ความรู้ให้ตรงกับงาน 6) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้

จัดให้มีการประชุมเดือนละ 2 ครั้ง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มด้วยการสร้างความรู้ วิเคราะห์และสกัดความรู้ พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้วยการพาดสนทนาที่ทำงาน และจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ผลงานของกลุ่ม และเอกสารเผยแพร่โฆษณา 7) การประยุกต์และทำความรู้ให้ตรงกับลักษณะงาน สนับสนุนให้สมาชิกได้นำความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับจากการไปอบรมมาประยุกต์ใช้ เป็นทักษะขั้นสูง (Advanced Skills) ที่เรียกว่า “know – how” โดยเป็นการแปลง “การเรียนรู้จากตำราหรือการอบรม” ให้กลายเป็นการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นความสามารถในการนำหลักการที่เรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับปัญหาที่มีความซับซ้อนเป็นทักษะของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับกลุ่มได้มากที่สุด (Sintrakarmporn, 2013, p. 258) 8) ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ สมาชิกในกลุ่มมีการจัดการปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ และมีการนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ ไปใช้เป็นแนวทางการจัดการความรู้ของกลุ่ม 9) ทักษะทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของสมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกมีโอกาสในการพัฒนาด้านภาษา และส่งเสริมให้สมาชิกมีการพบปะพูดคุยกันเป็นภาษาอังกฤษตามโอกาสที่เหมาะสม ซึ่งประธาน/รองประธานจัดหาเอกสารภาษาอังกฤษเพื่อให้สมาชิกใช้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

การที่โครงสร้างของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือ มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์และสกัดความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ การประยุกต์และทำความรู้ให้ตรงกับลักษณะของงาน มีการจัดการปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ และ 28 กิจกรรม เพื่อให้การจัดการความรู้สำเร็จ เมื่อตรวจสอบความเป็นประโยชน์ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.37) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดจะอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.29, S.D. = 0.79) ส่วนความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ค่าเฉลี่ยสูงสุดจะอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.37) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 3.57, S.D. = 0.97)

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มอาชีพผ้าทอมือจังหวัดเลย ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 3 ได้ข้อค้นพบที่สามารถอธิบายได้ ดังนี้

การที่เฉลี่ยภาพรวมของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านความเป็นประโยชน์สูงกว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. 0.37) และทุกกิจกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์สูงกว่าค่าเฉลี่ยด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ พบว่า ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีทุกกิจกรรมมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ จึงอธิบายด้วยเหตุผลเดียวกันว่าเนื้อหาของกิจกรรมบ่งชี้ ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอาจมีความเป็นนามธรรม จึงทำให้เกิดความรู้สึกลำบาก เมื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในสภาพจริงของการทำงาน

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะให้เพิ่มกิจกรรมที่จะช่วยสร้างความรู้ในเรื่องของทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วลงในรูปแบบการจัดการความรู้ให้มีความ

สมบูรณ์มากขึ้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอาชีพผ้าทอมือให้ความสนใจรายละเอียดของรูปแบบการจัดการความรู้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะทั้งหมดไปปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรศึกษาถึงความต้องการการจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ของกลุ่มอาชีพอื่นๆ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยมือ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรศึกษาวิจัยสืบค้นลายผ้าโบราณที่สูญหายไปของแต่ละชุมชนในเขตจังหวัดเลยเพื่อจัดเก็บไว้เป็นฐานความรู้สำหรับให้คนรุ่นต่อไปได้ศึกษาหาความรู้ต่อไป

References

- Boonbawornratanakul, C., et al. (2014). *A report of monitoring and evaluation on One Tambon one product (OTOP) project*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council. [in Thai]
- Buosonte, R. (2007). *Direction and area of evaluation*. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Chantavanich, S. (2556). *Qualitative research* (21th ed.). Bangkok: Darn Sutha Press. [in Thai]
- Charoensethamaha, S. (2010). *The development of a management model for local vocational organizations* (Doctoral dissertation). Bangkok: Ramkhamhaeng University. [in Thai]
- Kaewmamee, S., MuangKaow, S., Jansila, V., Mejang, S., & Panichparinchai, T. (2017). A model of participatory management through governing board for promoting the efficiency of the primary educational service area office. *Journal of Education Naresuan University*, 19(1), 171-183. [in Thai]
- Katkarn, P., Srisanyong, S. and Singlop, S. (2017). The effects of problem-based learning for developing science learning achievement, problem solving abilities and scientific attitude of Prathomsuksa 6 students. *Journal of Education Naresuan University*, 19(1), 77-89. [in Thai]
- Kingo J. Mchombu, Gwynneth Evans, & Kelly Bruton. (2004). *Sharing knowledge for community development and transformation: A handbook*. Canada: Oxfam Canada.

- Marquardt, M. (1996). *Building the learning organization*. New York: McGrawHill.
- Nonaka, I., & Hirotaka Takeuchi. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. Oxford: Oxford University Press.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). *National Economic and Social Development Plan No. 12*. Retrieved from www.odd.go.th/www/files/78292.pdf [in Thai]
- Panich, V. (2008). *Knowledge management for practitioner* (4th ed.). Bangkok: Sukkhapabjai Group. [in Thai]
- Peter F. Drucker, & John Seely Brown. (2013). *Harvard business review on knowledge management* (N. Sintrakarnpon, Trans). Bangkok: Expernet. [in Thai]
- Rawdruan, T. (2004). *Guideline to develop plant production in Loei province*. Bangkok: Agricultural Research and Development Region 3, Department of Agriculture. [in Thai]
- Saikietiwat, C., & Yuangsoi, P. (2017). Learning management philosophy model based on the sufficiency economy to enhance the concept of living adequate in the ASEAN way for elementary students. *Journal of Education Naresuan University*, 19(1), 219-230. [in Thai]
- Vicharn, B. (2007). *Knowledge management in action*. Bangkok: Expernet. [in Thai]
- Wicheanpunya, P. (2004). *Knowledge management: Basic and application*. Bangkok: Expernet. [in Thai]